

знайшло вираження у другій книзі 4-го тому багатотомного академічного видання «Історія української культури». До цього видання В. Рубан підготувала ґрунтовний розділ «Образотворче мистецтво», що інтерполує глядача до таких його складових, як «Живопис першої половини ХІХ ст.», «Живопис другої половини ХІХ ст.», «Графіка першої половини ХІХ ст.», «Графіка другої половини ХІХ ст.», «Скульптура першої половини ХІХ ст.», «Скульптура другої половини ХІХ ст.».

Написаний Валентиною Рубан розділ розкриває мистецький процес в усіх його складностях за умов поневоленої країни, що зазнавала утисків могутніх тодішніх імперій — російської та австро-угорської. В цьому розділі В. Рубан явила зрілість і потенціал власного наукового мислення.

Дослідниця уважна до виховання мистецтвознавчих кадрів, виховала, як науковий керівник, ряд кандидатів наук, котрі гідно несуть ім'я свого педагога. Одна з її учениць — нині відома дослідниця української мистецької освіти Оксана Сторчай. Книга О. Сторчай «Мистецька освіта в Київському університеті (1834–1924)» стала надбанням української мистецтвознавчої науки.

Валентина Рубан зустріла свій ювілей у розквіті наукових сил. Громадськість чекає на нові її праці, у тому числі на монографію про життя і творчість Федора Кричевського, над якою вона працює вже кілька років.

Побажаємо Валентині Василівні Рубан доброго здоров'я і нових щасливих наукових злетів.

Олександр ФЕДУК

академік Національної академії мистецтв України,
доктор мистецтвознавства, професор

ТЕТЯНА НАЗАРОВА (До дня народження)

Як непомітно спливає час, Тетяно Євгенівно!

Ваше публічне зізнання: «Я переживала тут дуже різні моменти — і неймовірне щастя, і окриленість, і розчарування. Та я люблю цей театр, він для мене рідний». Ось уже майже тридцять років ви живете в російській драмі. Дебютували на сцені цього театру 1982 року, закінчивши акторський курс Юрія Миколайовича Мажуги, Вашого майбутнього сценічного партнера. Вами зіграно, за моїми підрахунками, близько п'ятдесяти ролей. Іншого театру Ви не знаєте. А окрім цього, понад двадцять кіно- і телевізійних ролей, участь у телевізійних проектах, педагогічна праця у КНУ театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого.

Справді, ви є однією із найзапитованіших артисток. Тож не дивно, що Ваше сценічне і особисте життя завжди перебуває у полі пильної і прискіпливої уваги з боку шанувальників театру і театральних Зоїлів. Збоку воно уявляється суцільним сходженням до сце-

нічного Олімпу. «Заздрісні» прихильниці вашої сценічної і життєвої невідпорності з Інтернету підраховують: ви мали п'ятьох сценічних і кінематографічних чоловіків. І яких! Богдан Ступка, Юрій Мажуга, Сергій Шакуров, Володимир Стержаков, Давид Бабаєв. Останній у списку навіть названий вашим пожиттєвим чоловіком — «багатолітнім чоловіком нашої сім'ї». А заздрісні «прихильники» вашої стрімкої акторської кар'єри педантично фіксують, коли ви стали заслуженою артисткою нашої країни, коли народною артисткою України, коли народною артисткою Росії, коли вас нагородили українським орденом, хто і коли нагородив російським і т.д.

Насичене донеможна життя: радісні події змінюються прикрими несподіванками, щасливі миттєвості розчиняються у течії театрального буття, вона ж сповнена прихованого драматизму. Але сходження було справді стрімким, і — спростуємо, нарешті, плітки заздрісників — воно аніскільки не пов'язане з Вашим сімейним статусом. Заслуженою артисткою України Ви стали до заміжжя з відомим українським політиком. Цінителів театрального мистецтва вражає насамперед... ні, не широкий — необмежений Ваш сценічний діапазон — від гротеску, фарсу, комедії до високої трагедії. Інколи не знаєш, якою вас побачиш у новій прем'єрі — і це прекрасно. А мірою вашого таланту є образи, які по праву увійшли до історії сучасного театру: епатажна леді Тізіл у «Школі скандалу» Шеридана, лірично-утаємничена — тим і цікава — Шарлотта у «Молодих роках короля Людовіка XIV» за Дюма, колоритна Айгюль у «Межі спокою» Загребельного, зворушлива Тойбеле в «Тойбеле та її демонах» за Зінгером, ексцентричні за психологічним малюнком Маргарет у «Кішці на розпеченому даху» Уільямса, Анна Андріївна у гоголівському «Ревізорі», Мурзавецька у «Вовках та вівцях» Островського, Живка у «Пані міністерші» Нушича... Увінчанням сценічних заслуг стало обрання Вас академіком Національної академії мистецтв України.

Мені особисто чи не найбільше припала до душі Ваша Стелла Патрік Кемпбелл, де Вам, зокрема, доводиться грати кілька ролей з репертуару великої актриси. Як Вам вдалося мене переконати, що Стелла — справді велика актриса, і досі не розумію. Нарешті, Ваша Раневська у чеховському «Вишневому саду», яку спробував було зганьбити цинічний критикан (не хочу псувати тексту, називаючи його прізвисько), і яку так тепло сприйняли глядачі. Втім, Вам не звикати до театральної недоброзичливості. Пам'ятаю, хоч це було ще майже на початку вашого життя в улюбленому театрі, як Ви принципово не зіграли у чеховській «Чайці», коли, за настійливою режисерською пропозицією, Вам пропонувалося з'явитися на сцені оголеною. Це надзвичайна подія в театрі, коли актриса відмовляється від ролі, та ще й у часи суцільної сексуалізації сцени. Та Ви зробили це у згоді з власними уявленнями про мету і завдання театру, але явно всупереч перспективам укорінення в трупі.

Вам поталанило у тому розумінні, що свої кращі ролі Ви створили у співтворчості з Михайлом Юрійовичем Резниковичем, який не тільки плекав Ваш талант, а й розкривав у ньому все нові й нові грані та можливості. Ставши свого часу лідером акторського покоління, яке прийшло до театру на початку 80-х років минулого століття, Ви на початку нинішнього століття здійснили найскладніше в акторському мистецтві: плавно і органічно перейшли від ролей молоденьких дівчат до ролей жінок у розквіті сил.

От, здається, й віднайшов точні слова, які характеризують Вашу сценічну інди-

відуальність. Яку б роль Ви не грали — у найрізноманітніших за жанром п'єсах і у найнесподіваніших режисерських вирішеннях — крізь усі зміни виразів акторського обличчя проступає ліричне начало. І в лукавій посмішці Шарлотти, і у мінливій за настроями Стеллі, і в іронічній усмішці наскрізь спокушеної життям Мурзавецької, і в гримасах нереалізованої у своїй жіночій сутності Раневської...

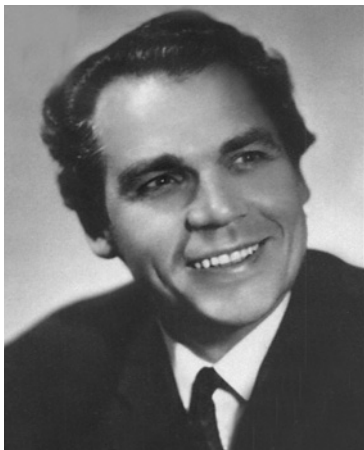
Ви — мужня людина, бо стоїчно, не втрачаючи себе, не йдучи на компроміси, проходить крізь усі життєві випробування, а їх було, як на мій погляд, чимало. Пам'ятаю, — це було зовсім недавно, — з якою гідністю Ви захищали свого художнього керівника і з ним — гідність свого театру від позамистецьких зазіхань тимчасово «владь державних». У Вас тоді вирвалось в одному з інтерв'ю: «Про що я мрію? Вранці відкрити очі і побачити, що історія з війною проти театру Лесі Українки розтанула, як жахливий сон». І Ви знайшли в собі сили не для одноразового акту непокори, а для довготермінового усвідомленого протистояння тим, хто прагнув розвалити театр російської драми. І все-таки, Тетяно Євгенівно, повірте — Вам легко живеться. Ви любите Театр — і бачите в ньому смисл свого життя. Ви любите саме цей театр — і в цьому Ваше покликання. Вас люблять глядачі, Вашої появи на сцені чекають — і в цьому Ваше щастя. Щастя Вам і у другій — кращій — половині терміну життя людського.

Сприймійте же це поздоровлення з ювілеєм як короткий конспект монографії про Вас. А ось і назва — «СПОКУШЕНА СЦЕНОЮ».

Ростислав КОЛОМІЄЦЬ

член-кореспондент НАМ України

ДМИТРО ГНАТЮК (До 85-річчя від дня народження)

*Опера — моя радість і любов,
а пісня — то душа моя.*

Д. Гнатюк

У Дмитра Гнатюка безліч нагород і відзнак. Заслужених працею і талантом, творчими здобутками, справжнім служінням рідному народові і культурі. Назвемо тільки найвагоміші. У 19 років він стає заслуженим артистом України, а в 1960 році — поза строною традицією черговості в присвоєнні звань, яка існувала і незмінно дотримувалася в ті часи, ще не маючи звання народного артиста України — стає народним артистом СРСР (народного артиста України йому присвоїли вже у роки незалежної України в 1999 році). 1973 року був удостоєний Державної премії України імені Т.Г. Шевченка, 1977 — Державної премії СРСР, а за виконання партії Мурмана в опері З. Паліашвілі «Абесалом і Етері» — Державної премії Грузії (1972). У 1985 стає Героєм Соціалістичної Праці, а в 2005 — Героєм України. 1996 року його